

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, in petnajstega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrť leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani štev. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence.

Dr. Fr. O.:

Ob velikonočnem vstajenju.

Na Veliko noč praznuјemo pomembni praznik Vstajenja. Iz cerkev done veličastne pesmi, proslavljajoč zmago nad smrtjo. Njih besede odmevajo v naših srcih in se družijo s prelestnim občutkom porajajoč se spomladi.

Mila, dobra pomlad! Kako se te veselimo in dajemo duška svojim čuvtvom v pesmih: »Prišla bo pomlad, včakal bi jo rad...«

Kaj bi bilo naše življenje, zlasti v današnjih gospodarskih in moralnih zmedah brez nade na izboljšanje? Tako pa živimo v vednem pričakovanju izpremembe, čakamo, da dosežemo zmerom nove cilje in dobrote, sploh vse dobro, dasi se nam le malo želj res tudi izpolni.

Ob našem hrepenenju in stremljenju po boljšem in lepšem pa nastaja vprašanje, v kakšnem redu bodo človeški rodovi tega deležni. Tudi za območje ene države se sprašujemo, kako se bo uresničevalo pričakovano izboljšanje; hkrati, da bi objelo naenkrat vse sloje, nedvomno ne, ampak izboljšanje bo tudi tukaj šlo stopnjema od sloja do sloja v medsebojni borbi in tekmi. Kako bo z našim uradniškim stanom? Po današnjem stanju razmer sodeč, nima dosti dobrega pričakovati. Sedanja družabna in javna struktura kaže to v polni meri. Oglejmo si malo to diagnozo!

Doslej se je izdal zakon o zaščiti kmetov, se je izdala uredba o posredovalnem postopku za podjetnike, za javno nameščenstvo pa se navzlic današnjim prilikam niso izdale nobene zaščitne odredbe (n. pr. glede odplačevanja dolgov, socialnega zavarovanja itd.). Pri tem se ne spuščamo v razglabljanje, ali taka generalna zaščita posameznih slojev koristi splošnosti.

Naj navedemo še sledeča negativna dejstva: v teku zadnjih dveh let so se službeni prejemki znižali za 25 do 30%. Uradniške plačilne liste kar ne pridejo ven iz odtegljajev. Še vedno se nam odteguje kuluk (za banovinske ceste), dasi ga je banovinski svet za dravsko banovino že v lanskem zasedanju s sklepom odpravil. Nihče v mi-

nistrstvu za gradbe in v finančnem ministrstvu se ne zgane, da bi skombiniral par paragrafov kot potrebno novelo k zakonu o samoupravnih cestah.

Pa je prišel lanski december z vsemi izdatki za Miklavža in Božič. Presenečeni smo bili z novim odtegljajem. Ob prevedbi s 1. aprilom 1931. se je odmerila vsem onim razlika, za katero je bila nova plača manjša napram prejšnji osnovni in položajni plači. Od te razlike po § 259 u. z. se ni plačeval prispevek v pokojninski sklad; državno računovodstvo pa je našlo, da je plačati pokojninski prispevek tudi od te razlike in sicer od 1. aprila 1931. dalje. Tako so ti novi odtegljaji znašali do 500 Din in se odtegovali deloma hkrati (1. decembra), v drugih upravnih panogah v več obrokih. Kako krasna gesta bi bila, če bi bila državna uprava formalno ugotovila obveznost plačila tega pokojninskega prispevka, obenem pa ga podarila drž. nameščencem kot skromno božično darilo.

Pa bi utegnil kdo ugovarjati: uradništvo vendar velja državo milijarde na leto. Kje je istina? Glede vseh svojih prejemkov je uradništvo prav za prav le posredovalec, da pride denar od davkoplačevalcev preko države spet nazaj do obrtnikov, industrijcev, trgovcev in hišnih lastnikov. Uradništvo je le postojanka za cirkulacijo denarja, ki pride že prve dni v mesecu iz njihovih v druge roke. Pravo korist od uradniških plač imajo tedaj obrtniki in trgovci, kar kaže tudi njih rastoče imetje in položaj.

In še nekaj. Veste, koliko plačuje uradništvo uslužbenskega davka? Ta vsota je večja, kakor vsa državna pridobnina naših gospodov gospodarstvenikov. Poglejte v državni obračun, pa boste videli.

Tako javno nameščenstvo navzlic svojemu razvijajočemu se zadržujočemu res ni v zavidanja vrednem gmočnem in socialnem položaju. Treba bo nekaj učinkovitega ukreniti, da se bo ob naravnem in verskem vstajenju tudi ono lažje veselilo in začelo zreti z večjim zaupanjem v ugoden razvoj svojega položaja in uradniških pravic sploh.

molče, ker nimajo sigurnosti, katera beseda bi bila primerna, drugi pa mislijo, da store prav, ako se postavijo v držo strogega gospodarja, kateri mora biti bolj nenaklonjen kakor naklonjen. Resnost sedanjih dni zahteva sicer stroge in trde značaje — gospodarje, vendar pa veliko dobrih duš in velikih src. Za stvar samo je bilo pogrešno, ker uradništvo v nedavni debati v narodni skupščini ni bilo deležno par toplih besed, ker bi taka avtoritativna beseda mehko in blazilno padla v tegobo težkih dni in bi vlila v srca mnogo dobre volje. Človeku se v težkih urah tako zelo hoče dobrih besed.

Vsestranski molk v narodni skupščini, katerega je prekinilo le nekaj nesimpatičnih poudarkov enega narodnih poslancev, ko se je glasovalo o zakonu, kateri je za naše pravno življenje in zlasti za pravno sigurnost državljanov najdalekosežnejše važnosti, o zakonu, kateri se dotika najbistvenejše socialne in moralne zahteve v službenem odnosu vsakega najprimitivnejšega državljana in tembolj državnega uradnika, je značilen za neko sicer sporadično in nevečinsko miselnost,

katera tu pa tam v raznih oblikah pride do izraza in kaže neko nenaklonjenost ali indiferentnost napram državnemu uradništvu in njegovim potrebam. Ta miselnost zajema svojo hrano iz napačne domneve, da se to laska širokim ljudskim vrstam. Tako se opazovalcu dozdeva, kakor da je državni uradnik nekam v stran potisnjen, da je samo še objekt in ne več tudi subjekt vedrenja in oblačenja nad svojo usodo. Neprijeten, pa vendar utemeljen je vtis, da pa indiferentno razpoloženje napram uradništvu vendarle hoče od njega brezpogojno vdanost in neko se — zavedanje, da jutri že more biti, da ni več uradnik. Marsikaj dela vtis, kakor da se skuša uradništvu posredno povedati, da živi milostno eksistenco. Prevečkrat mora biti državni uradnik zadovoljen s konstatacijo, da je država agrarna, v kateri po prirojeni miselnosti prebivalstva ni dobiti razumevanja za njegove potrebe. »Spoštovanje« pred to »prirojeno miselnostjo« prebivalstva potiska uradniške velike in male bolečine na četrť, peti tir, kamor se potem pritihtapijo demagogi in destruktivni elementi, da na tišem opravljajo svoj nečedni posel.

Uradništvo vseh strok je gotovo najjačji steber države. Države ne gredo samo po narodu in po politikih gori ali tudi doli, pač pa zelo pogostoma tudi po uradništvu, tako da ni pretirano, ako rečemo: dobro uradništvo — dobra država, slabo uradništvo — slaba država. Žal smo le prepogostoma v tujih kritikah o značaju slovanskih, zlasti jugoslovanskih narodov prisiljeni čitati nesimpatične opazke o lastnostih uradništva v teh državah in o njegovih pogosto nezdravih odnosih do naroda. Mnogo je v teh kritikah zlobno pretiranega, nekaj pa je žal tudi resnice. K problemu slovanskih držav je v prvi vrsti pristevati zato tudi problem privzgojitve moralno in strokovno visoko stoječega uradništva, katero bo v vseh okoliščinah znalo gledati pred seboj le moralne, socialne in gospodarske potrebe države, njen političen ugled na znotraj in na zunaj ter se v vseh svojih odnosih do naroda ravnalo po čistih demokratičnih načelih. Za mlade države je taka privzgojitev uradništva osnovne važnosti. To je okvir, v katerem naj se udobno razvija državno narodovo življenje. Najbolj delikatna, najbolj lepa, za narod in za državo najbolj zaslužna je ona politika, katera bo ljudstvu dala uradništvo širokih duš, globokih src in velikega razuma. S tem bo ljudstvu prihranjeno zelo mnogo gorja. V najtežjih urah mu bo uradnik najljubši prijatelj in najboljši svetovalec. Dobri politiki s primernim psihološkim darom bodo za tako vzgo-

jo znali ustvariti pravilne metode; absolutno pogrešna pa je brezdvoma metoda odtujevanja uradništva ljudstvu in narobe, indiferentnost napram težnjam uradništva, podrejevanje njegovih teženj vsem drugim težnjam, zbadljivo uvrščanje skromnih uradniških eksistenc med »purgarijo« v najslabšem pojmu te besede, nesocialna ali nedemokratična razlaga raznih pravnih določb v službenih odnosih uradništva, osebnostne indispozicije napram uradništvu, netovariško izpodjedavanje eksistenc, bahavo ukazovanje, ustvarjanje servilnih značajev.

Pojem »uradnik« še ni star. Datira iz 18. stoletja, ko so uslužbenci države pričeli polagoma izgubljati značaj osebnih »kraljevskih« in »cesarskih« uslužbencev in so iz branilcev cesarskih in kraljevskih interesov prehajali v zastopnike širokih ljudskih koristi. Toda preoblikovanje psihičnega odnosa ljudstva do novega tipa uradnika še danes ni do dna duš dovršeno; v ljudskem instinktu je uradnik le še prepogostoma nekaj izven ljudskih interesov stoječega, nekaj kar je nujno izven sfere ljudskih simpatij. Če je prej uradnik za priprosto ljudsko dušo pomenjal grajščinskega valpeta in biriča za cesarske blagajne in potrebe osvajaških vojsk, pomeni v današnjih demokratičnih časih še vedno nekaj, pod čemer si priprosti človek predstavlja bolj sebi tujo državo in manj izraz svoje lastne suverenosti. Zato je jasno, da s padanjem avtoritete uradnika pada tudi avtoriteta države, zlasti v času poveljne destruktivne miselnosti. Nekatere države so svojo avtoriteto restavrirale na ta način, da so v ljudstvo vbrizgale znova strah pred državo in njenimi organi, da so okoli glav državnih organov ovile gloriole nekih višjih bitij, da so z zakoni o zaščiti države zlepa ali zgrda vztrajale na spoštovanju državne avtoritete. Vsa ta prizadevanja izpričujejo samo to, kako smo zlasti v mladih državah vedno nevarno izpostavljeni nedržavotvornim vplivom. Čim večji je pritisk takih vplivov, tem večja mora biti protiaktivnost državnega uradništva, t. j. v izrednih časih ima državno uradništvo izredne dolžnosti, zato je polno legitimirano, da želi izredne zaščite in mnogo pozornosti za svoje duševno razpoloženje. Kdor to razpoloženje omalovažuje ali kvari, hodi po koreninah države. Otopelost uradništva vsled brezplodnih borb za dosego ali za obrambo svojih dostokrat zelo malih želja, ustvarja iz uradništva istotako indiferentno množico, nad katero se lahko prično nebesa podirati. V organizem države se zarije strupenejša kriza, kakor so politične krize.

(Konec prihodnjič.)

Dr. J. Bohinjec:

Nevarne zablode.

O potrebi jačje moralne in materialne zaščite državnega uradništva in nameščenstva bi morali tudi v času izrednih političnih prilik več pisati in več govoriti in seveda tudi več pozitivnega storiti. To pa ne radi demagoških instinktov ali radi politične pomembnosti državnega uradništva. Problem zasluži več resne pažnje radi svoje aktualne in trajne važnosti za državo in njen socialni in gospodarski napredek. Problem je tako sila važen, da morajo čuvarji državnih dobrin z zadovoljstvom spremljati vse pobude, katere skušajo jačati moralno in materialno avtoriteto državnega uradništva. Ni prav, ako se problemu na daleč umikamo in eni o njem rajši

Opomba uredništva. Prednji članek znanega socialnega delavca in strokovnjaka na polju delavskega zavarovanja, je bil napisan sicer že pred nekaj časa, namreč ob priliki debate v narodni skupščini glede vprašanja stalnosti državnih uslužbencev. Navzlic temu izvajanja uvaževanja g. pisca niso prav nič izgubila na aktualnosti in točnosti in smo prepričani, da bo ta članek, ki kaže stališče strokovnega delavca izven naših vrst v tako jasni in pravilni luči, nedvomno vzbudil splošno pozornost.

Iz novega finančnega zakona.

Hkrati z državnim proračunom je bil vzakonjen tudi finančni zakon za leto 1933/34, ki tvori del državnega proračuna. Iz obsežnega novega finančnega zakona, ki šteje nič manj kot 86 paragrafov na 35 straneh priloge Službenih Novin, objavljamo nekatere, za državne uslužbence važne določbe.

Kakor že lani, vsebuje tudi letošnji finančni zakon mimo običajnih predpisanih računsko-strokovnih navodil za izvrševanje državnega proračuna tudi veliko število raznih določb, s katerimi se spreminjajo premnogi važni zakoni. Tako je tudi uradniški zakon s tem finančnim zakonom v mnogih točkah bistveno spremenjen oz. izpopolnjen. Že lani se je uradniško pravo s finančnim zakonom znatno modificiralo, letos pa prav tako. S stališča stalnosti, jasnosti in pregled-

nosti zakonodaje bi bilo želeť, da se take spremembe zakonov ne vrše leto za letom in ne na tak način, ki onemogoča točen pregled veljavnih določb. To tembolj, ker so v letošnjem finančnem zakonu razni predpisi in spremembe vsebovane na raznih krajih finančnega zakona, tako da je orientacija še težja.

V III. poglavju so med drugimi določbami tudi premnogi predpisi, ki spreminjajo uradniški zakon.

Že star je predpis, da se smejo na mesta zvančnikov in služiteljev postavljati dnevnicaři, vendar tako, da se njih število in značaj ter vsota kreditov ne prekorači. Ministrom je dovoljeno premeščanje uslužbencev neglede na njihovo porazdelitev po bankih upravah in finančnih direkcijah oz. pri podrejenih uradih, vse to v okviru skupnega števila in kredita zanje.

Nova je določba, da se prejemki, ki so bili na podlagi upravnih odločb o službenem razmerju izplačani, pa so bile kasneje te odločbe z razsodbo državnega sveta razveljavljene, pobere od uslužbenec, na katere se nanašajo. Uradniki, ki so take odločbe izdelali in jih predložili pristojnemu ministru oz. drugim pooblaščenim organom v odobritev, so odgovorni za povračilo škode glavni kontroli, če za izdaje takih odločb niso postojali »osnovni in jasno predvideni zakonski pogoji«, in če od prizadetega uslužbenca povračila ni mogoče iztirjati. Odločba glavne kontrole postane izvršna, če kassacijsko sodišče zavrne pritožbo in odločbo odobri. Za pritožbo je določen rok 15 dni. — Ta določba predstavlja za državni uradništvo, ki opravlja slične personalno-pravne posle težko opasnost in bo v praksi nedvomno povzročila, da se bo pri priznavanju raznih pravic uslužbenecem previdneje, t. j. rigorozneje in počasneje postopalo, kakor doslej.

Z uveljavljanjem finančnega zakona prestane obveznost zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev za vse dvorne uslužbenec in za pogodbene uradnike.

Ponovljene so določbe lanskega § 57 (letos § 76) o zmanjšanju pokojninskih prejemkov upokojencev, v samoupravnih službi. V glavnem so te določbe enake lanskim, in se takim državnim ali samoupravnim upokojencem v banovinski ali občinski službi znižajo prejemki za četrtnino, če prejema mesečno od te postranske službe od 600 do 1499 Din, za tretjino če prejema od 1500 do 2499 Din, za polovico pa tistim, ki prejema na mesec od 2500 do 4999 Din. Za staroupokojence, ki ne prejema vsaj 3000 Din mesečnih pokojninskih prejemkov (brez rodbinske doklade), ti predpisi ne veljajo. — Nova je določba, da ti predpisi ne posegajo v določbe uredbe o draginjskih dokladah drž. upokojencev. Upokojenci pa, ki opravljajo funkcijo župana ali občinskega načelnika in prejema zato od občine neko nagrado, prejema nezmanjšano državno pokojnino, neglede na višino te nagrade.

Člani komisij za opravljanje državnih strokovnih izpitov ne prejema nagrad niti od države niti od kandidatov. Vsi nasprotujoči predpisi zakonov ali pravilnikov se razveljavijo.

Za nadure, kolikor se po službeni potrebi morajo opravljati, ne pripada uslužbencem nikakršna nagrada, razen če je to s posebnim zakonom določeno.

Podpore, ki se iz državnih blagajin izplačujejo na podlagi zakona o podporah od 16. 2. 1929 (Sl. Nov. št. 42 od 20. 2. 1929) se ne morejo zarubiti za nobeno terjatev. To velja tudi glede izvršb, dovoljenih do uveljavljanja tega zakona, kolikor še niso izvršene.

Predpisi paragrafa 124 u. z. (o odmeri položajne doklade skladno z leti službe) se morajo tako razumeti, da se za čas, določen po teh predpisih, računa samo v aktivni državni službi **efektivno odslužena** doba, tako da v

teh primerih ni mogoče uporabiti § 123 u. z. po katerem se začeta polovica leta računa kot cela.

V §-u 132 u. z. (ki navaja primere, v katerih izgubi upokojenec pravico do osebne pokojnine) se doba dosedanjim točkam, po katerih se ta pravica izgubi: 1. z izgubo državljanstva, 2. s sodno, 3. z disciplinsko obsodbo in 4. z nesprijemom ponovno ponujene službe, še nova točka, ki se glasi: »5. z vstopom v samoupravno službo in v zvanja, ki dajejo pravico do pokojnine, dokler služba traja. Če tak uslužbenec dobi pokojnino tudi od samoupravnega telesa, ne more uživati dveh pokojnin, temveč ima pravico do izbere.«

V §-u 144 u. z. se v 3. odstavku določeni rok, v katerem morajo računodajniki poslati državni hipotekarni banki pobrane vloge za uradniški pokojninski sklad, podaljša od 20 na 40 dni.

V §-u 153 u. z., ki določa, kdaj izgube otroci pravico do rodbinske pokojnine, se spremeni 5. odstavek in se doda dopolnilo, da sinovom rodbinska pokojnina pripada še tudi po polnoletnosti oz. p 23. letu, če postanejo nesposobni za pridobivanje pred 23. letom starosti in če nimajo lastnih sredstev za vzdrževanje. Nesposobnost je pa treba ugotoviti s komisijским zdravniškim pregledom. Doslej so imeli pravico do te pokojnine neglede na to, če so jo že prej uživali ali ne.

Zelo važen je predpis, da je treba člen 11 odločbe ministrskega sveta DR št. 42.300 od 17. 4. 1924 tako razumeti, da izjemno od 2. točke čl. 9 iste odločbe pripada rodbinska draginjska doklada samo možu-aktivnemu državnemu uslužbencu, čegar žena je prav tako aktivna državna uslužbenka, to pa če sta oba zakonca uslužbena v istem kraju in če je za to ena doklada zmanjšana za polovico. Po tem za dobo od 1. maja 1924 do 1. julija 1931 mož — aktivni državni uslužbenec po čl. 11 cit. odločbe nima pravice do draginjske rodbinske doklade za ženo, ki je zaposlena v službi države kot dnevničarka ali pogodbeni uradnica, ker tedaj ne postojita dve osebni draginjski dokladi, od katerih bi se ena morala zmanjšati za polovico, temveč pripada možu cela osebna draginjska doklada, ženi pa ne zmanjšana mesečna nagrada.

Senatorjem in narodnim poslancem, bivšim drž. uradnikom se računa, če se vrnejo v državno službo za napredovanje in pokojnino ves čas, katerega so od 28. novembra 1920 pa doslej prebili kot senatorji ali narodni poslanci. Ob povratku v državno službo se morejo postaviti tudi na višjo skupino, nego so jo imeli pred izvolitvijo. To vse velja tudi za tiste senatorje in narodne poslance, ki so vstopili v državno službo pred uveljavljanjem tega zakona in neglede na to ali se vrnejo v državno službo po prestatku mandata neposredno ali kasneje.

Zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih se spremeni tako, da se členu 21 doda 4. točka, po kateri na-

stopa kot tožilec v imenu države glavna kontrola, če je prekršen zakon v korist poedincev z ukazi, ministrskimi ali banskimi odločbami, z odločbo komandanta žandarmerije ali katerega drugega oblastva, izdano o službenih razmerah državnih uslužbenec, pogodbenih uradnikov in civilnih ter vojaških dnevničarjev ter uslužbenec državnih prometnih ustanov.

Finančni minister je pooblaščen, da sme osebju davčnih uprav namesto dnevnic po uredbi o potnih stroških določiti pavšalne doklade. Višina do-

klad se ravna po činu in pravilnosti ter točnosti predpisovanja davkov in opravljanja službe. Višino in izplačevanje doklad bo predpisal finančni minister s pravilnikom. Doklade bodo šle v breme kreditov za potne stroške in dohodkov iz sklada eksekutivnih stroškov.

Nekaj podatkov o drž. proračunu samem pa objavimo, kolikor nas zanimajo, prihodnjič.

Obleke kemično čistil, barva, pilsira in lika tovarna J. O. S. REICH.

Določitev draginjskega razreda za upokojence.

Nekemu državnemu uslužbencu, ki je ob upokojitvi služil v kraju, kateri spada v II. draginjski razred, pa se je kot upokojenec kasneje preselil v Ljubljano, torej v kraj, ki spada v I. drag. razred, je pristojno ministrstvo prisodilo draginjsko doklado po II. razredu. To pa iz razloga, ker je bil uslužbenec ob upokojitvi uslužben v kraju II. drag. razreda.

Na tožbo tega uslužbenca je državni svet razveljavil odločbo pristojnega ministra z razsodbo št. 9.258/32 od 12. aprila 1932. Ker je pravno utemeljevanje razsodbe zelo važno in načelnega pomena, ga tu objavljamo v prevodu:

»Z določbo § 127 urad. zakona iz leta 1931 ni določeno, da-li se bo upokojenemu državnemu uslužbencu priznala draginjska doklada po njegovem zadnjem dotedanjem službenem kraju ali pa po kraju stalnega bivališča po

upokojitvi. Toda že s samim tem dejstvom, da uslužbenec po upokojitvi ni več dolžan stanovati v istem kraju, kjer je vršil službene posle, je izraženo, da je glede izbire stalnega bivališča svoboden in je treba smisel te zakonske določbe tako tolmačiti, da se mu mora draginjska doklada določiti po draginjskem razredu tistega kraja, katerega si je izbral za svoje stalno bivališče.

Enako se glasi tudi določba 1. čl. uredbe o draginjskih dokladah od 2. decembra 1931, ki določa, »da pripada osebna draginjska doklada po draginjskem razredu kraja, v katerem se upokojenec za stalno naseli«. Ta določba ne nasprotuje § 127 u. z. iz leta 1931.

Zaradi tega je izpodbijana odločba nezakonita, ker z njo tožilcu ni bila priznana draginjska doklada tistega razreda, kateremu pripada mesto Ljubljana, ker se je tožitelj po upokojitvi stalno naselil v Ljubljani.«

Uradniško pravo v praksi.

Obnova postopanja pri upravnih oblastvih. Nek upokojenec je od finančnega ministrstva zahteval obnovo postopanja, češ da si je preskrbel neka nova potrdila, s katerimi bo dokazal svojo upravičenost do prejemanja draginjske doklade po višjem razredu. Ministrstvo je upokojenčovo zahtevo po obnovi postopanja odbilo, sklicevaje se na prejšnjo svojo pravomočno odločbo in razsodbo državnega sveta v isti stvari, s katerima je sporno vprašanje dokončno rešeno. Zato ne more ponovno razpravljati zadeve. Nato se je upokojenec obrnil s tožbo na državni svet, ki je na podlagi čl. 26 zak. o drž. svetu in upravnih sodiščih navedeno ministrsko odločbo razveljavil. Ker z njo vprašanje obnove pravnega postopanja ni bilo obravnavano. — Zato je finančno ministrstvo izdalo nov odlok s katerim ugotavlja, da je bila zahteva za obnovo postopanja nepravočasno vložena. Po § 129, odst. 1, zak. o občem upravnem postopku od 9. novembra 1930 se mora zahtevati obnova postopanja v roku 14 dni od dne, ko je stranka izvedela za razlog obnove. Ker je bilo poslednje potrdilo izdano skoro 2 leti prej, preden je stranka zahtevala obnovo postopanja, je

ministrstvo to zahtevo kot prekasno vloženo moralo zavrniti.

Dvomesечna posmrtna pomoč. Vdovi in mladoletnim, še ne preskrbljenim otrokom, ki nimajo drugega premoženja niti dohodkov razen pokojnine, pripadajo v smislu določbe § 95, 1. odst. u. z. kot podpore dvomesечni celokupni prejemki pokojnega državnega uslužbenca. Za priznanje te dvomesечne posmrtna pomoči se mora vdova (oz. otroci) obrniti s posebno prošnjo na finančno ministrstvo, to pa preko pristojne finančne direkcije. — Ministrstvo zahteva, da je prošnja priloženo vselej razen mrtvaškega lista in uradne (občinske) izjave, da je vdova živela s pokojnikom v zakonski skupnosti do smrti, še posebno službeno potrdilo o siromaštvu. To potrdilo, ki ga mora izdati občina, mora biti protokolarano pri občini in se mora glasiti, da vdova »nikjer nima nobenega premoženja niti dohodkov«. Potrdilo mora potrditi še pristojna davčna uprava. — Na to se opozarjajo vsi, ki se jih tiče.

Amortizacija investicij na železniškem svetu. Železniška uprava je izdala odredbo, da železničarji, ki imajo v najemu zemljišča ob železniški progi, ne smejo niti sami saditi dreves ali

Boj z mikrobi.

Pred dvesto in petdesetimi leti svet še niti slutil ni nič o mikrokosmosu — razen moža, čigar ime je že davno pozabljeno: **Antoni van Leeuwenhoek**. On, mali holandski kramar v Delftu, je bil prvi človek, ki je odkril v kaplji vode nešteta očem nevidna živa bitja, ki je prvi opazil v naši krvi kroglice, ugotovil v ribah kapilarne žile in semenske živalce v človeku. Preko dvajset let je delal v samoti na svojih lečah, ki jih je izbrusil tako dovršeno, kakor se to ni posrečilo prej in dolgo časa potem nikomur. Po dolgoletnem vztrajnem in skrajno vestnem delu v samoti, zaradi česar so ga rodbina in sosedje nazivali norca, je veljal poleg Isaaka Newtona za najpomembnejšega člana londonske Royal Society. Njegovo dognanje, da vsebuje kaplja poprove vode, — ugotovil je slučajno, da je poper sredstvo, v katerem mikrobi čudovito uspevajo — nad dva milijona sedemsto tisoč živalic, se lahko kosa z najbolj kompliciranimi modernimi izračunani. Ko je Leeuwenhoek v starosti 91. let umrl, so tarnali učenjaki: »Kakšna nenadomestljiva izguba: kdo bo zdaj proučeval male živalice?« Pa že šest let po smrti tega znamenitega Holandca, je dobil svet l. 1729. vrednega naslednika. Bil je to sloviti Italijan **Lazzaro Spallanzani**.

V tedanjih časih se je splošno domnevalo, da se morejo živa bitja roditi s praploditvijo, torej brez staršev (n. pr. iz konstrunovega soka). Spallanzani je bil pripravljen o nesmiselnosti tega mnenja, toda kako to dokazati? Imel je priliko opazovati poskus nekega moža: v dva različna lonca je dal po kos mesa in je pustil en lonec odprt, drugega pa pokril z gosto tenčico. Kmalu je v odprti posodi, kamor so imele dostop razne muhe, migotelo majcenih živih bitij, dočim jih v pokriti posodi ni bilo. Spallanzani se je lotil javnega boja proti praploditvi in je po posebno bistroumni poskusih zmagal. Prišedši na sled najmanjšim izmed živih bitij, je raziskoval njihove življenske navade in dokazal, da se množe ta bitja s cepitvijo. Predstavljajmo si: privikrat si je zadal človek nalogo, s kar najprimitivnejšimi pripomočki izolirati eno edino mikrobo iz kopice neprestano se premikajočih živih bitij, ki merijo tisočinko milimetra. Rešil je Spallanzani to nalogo tako enostavno, da jo lahko označimo za genialno. Poleg kaplje, polne mikrob, je kanil drugo, ki ni vsebovala kalii, nato je napravil od ene do druge mal jarek, na katerega je osredotočil mikroskop. Prvo živalco, ki zaide v jarek, zavleče z iglo v kapljico brez kalii in vse ostalo naglo zbrise s ščetko. Čudo je uspešno: ena edina živalca samotno plava v kapljici. Po picle četrte ure se prične živa-

ca v sredini ožiti, dokler ne razpade v dva dela, v dvoje živih bitij, ki sta prvi mikrobi čisto slični.

Ko so bili mikrobom že tako daleč na sledi, ni nihče pomislil, da bi mogla biti ta majcena bitja povzročitelj ogromnemu umiranju ljudstev. Šele francoski učenjak **Louis Pasteur** je pričel z raziskavanji v tem najpomembnejšem pravcu. Z mikroskopskimi poskusi na kosih kvasa je spoznal Pasteur, da povzroča jo vretje majcena bitja. Liebig, največja avtoriteta v kemiji, se mu je moral v borbi za rešitev tega vprašanja umakniti. Pasteur si je pridobil nadalje mnogo zaslug za industrijo sladkorja, jesiha, vina in piva v Franciji in je rešil gojitev sviloprejk v svoji domovini neizbežnega propada. Prvič v zgodovini človeštva so dognali, da povzroča neko mikroskopično majhno bitje določeno bolezen. Svet je prevzel paničen strah pred temi povsem nevidnimi demoni. Pasteurjevo delo pa je prineslo rešitev, ko je iznašel po neizmernem trudu uspešni serum. Naključje mu je pripomoglo k uspehu. Opazil je nekoč, da so vdrlji v retorto z nevarnimi mikrobi drugi mikrobi iz zraka in požrli tiste, ki so bili sprva v posodi. Iz tega je takoj sklepal: »Če nedolžne živalce iz zraka morejo iztebiti one nevarne v retorti, zakaj ne bi mogte storiti tudi v živem telesu?« Rešitev je našel pri dveh kravah, ki sta bili oboleli na vrani-

nem prisadu in sta nato čudežno spet ozdraveli. Umetno jima je še enkrat injiciral isto bolezen in spoznal, da se jih ta bolezen ni več lotila. Poskušal je, kako bi zamogel živino po slabotnem obolenju na vraničnem prisadu za vselej napraviti imuno (neobčutljivo) proti tej okužbi. Izsledil je pri poskusih z bacili kolere perutnine, da so ostale kokoši, ki so zaužile izsušeno kulturo teh bacilov, zdrave in imune napram koleri, dočim so vse kokoši, ki so jim pomešali med krmo mikrobe sveže kulture, poginile. Ko se je Pasteur po večkratnih poskusih prepričal o uspešnosti pravilnosti metode, da se morajo uporabljati stare kulture za imuniziranje, je napravil isti poskus pri vraničnem prisadu. Kmalu nato je javno dokazal na petdesetih ovcah in govedu, kar je preizkusil na poskusnih živalih v laboratoriju. Vzlic prenapljenim pripravam je poskušnja uspela v zadovoljstvo vseh.

Pasteur je spremenil potem svoj mali laboratorij v izdelovalnico cepilnih sredstev. Delo z maloštevilnimi pomožnimi močmi in nepopolnimi sredstvi pa je dovedlo do strašnih reakcij, kar je zlasti obsojal Pasteurjev veliki tekmeec **Robert Koch**.

Pozornost vsega sveta je vzbudil Pasteur, ko je iznašel serum proti steklini, s čimer je rešil na tisoče ljudi in živali te strahovite bolezni. Kljub napornemu raz-

trte, niti postavljati drugih stalnih naprav brez dovoljenja pristojnega šefa. Ta more izvršitev takih naprav dovoliti le, če je uslužbenec pripravljen, da ob eventuelno kasnejši oddaji zemljišča izroči svojemu nasledniku drevje oz. naprave v porabnem stanju in za odškodnino, katero določi predstojnik. Za amortizacijo teh investicij je pa železniška uprava določila za razne manjše investicije 20% na leto, za trajne naprave, izvršene iz dobrega in so-

lidnega materiala, pa 5% investirane vsote na leto. Po izvršeni amortizaciji postane naprava državna last. Ob izsestitvi mora naslednik svojemu predhodniku plačati preostalo amortizacijsko kvoto. Proti tej odločbi je ljubljanski oblastni odbor UJNZB vložil spomenico, v kateri dokazuje, da je amortizacijska doba prekratka, ker drevesa po 5 letih prično komaj roditi, dočim uslužbenec že zgubi pravico do odškodnine zanj.

pomaga najpotrebnejšim. Naše društvo ni zamudilo nobene prilike, da vedno in vedno iznova opozarja merodajne činitelje na naš položaj. Ponovno je predložilo na vseh pristojnih mestih vse potrebne spomenice, predstavitve in resolucije, zainteresiralo za naše težke razmere javnost in storilo sploh vse, da se končno ugotovi upravičenim težnjam državnih upokojencev.

Zato mora podpisani odbor zadnji odstavek Vašega cenj. dopisa, ki se glasi: »Obveščamo Vas o tem z zagotovilo, da hočemo tudi (!?) v bodoče skupno z Vami nastopati v vseh važnih se (?) jugoslovanskih upokojencev tiskajočih zadevah...«, hvaležno od-

kloniti. Smatramo, da je bilo za solidarno tovariško delo že doslej dovolj prilike v okviru podpisanega enotnega skupnega društva. Razpust naše mariborske podružnice in osnovanje nepotrebne lastnega društva za Maribor nas je pa prepričalo, da je sodelovanje v korist skupnih interesov na žalost nemogoče, ker idealno stremljenje podpisanega odbora, koristiti vsemu članstvu enako — neglede na kraj njegovega bivališča — doslej v Mariboru žal ni našlo zadosnega odmeva. Ko se bo med odločujočimi mariborskimi upokojenci smisel za solidarno in kolegijalno delo utrdil, bo vprašanje separatne organizacije postalo odveč.

Društvo državnih upokojencev in upokojenk v Ljubljani.

A. Spendè, s. r.,
t. č. tajnik.

M. Lilleg, s. r.,
t. č. predsednik.

Ustanovitev separatnega društva upokojencev v Mariboru.

Ljubljansko »Društvo drž. upokojencev in upokojenk« je odposlalo dne 14. marca 1933 naslednji dopis:

P. n.

Društvo jugoslovanskih upokojencev in upokojenk v Mariboru.

Na cenj. obvestilo z dne 19. februarja t. l., o ustanovitvi separatnega društva državnih upokojencev za Maribor, si dovoljujemo sporočiti Vam naslednji soglasni sklep podpisanega odbora:

Podpisano društvo deluje v smislu tudi Vam znanih pravil na vsem območju dravske banovine in je torej njegov delokrog vse ozemlje navedene banovine, vključno mesto Maribor in okolica. Po naših društvenih pravilih se morejo ustanavljati podružnice osrednjega društva v Ljubljani in je naše društvo tako podružnica v Mariboru tudi že ustanovilo. Zakaj se je ta podružnica razpustila, nam še danes ni prav jasno. Razlogi za razpust, navedeni v dopisu bivše mariborske podružnice z dne 1. VII. 1932: »Splošna nejevolja radi preureditve društva v Podružnico, previsoka članarina, previsoki prispevek v Ljubljano, in da niso imeli člani skoro nobene koristi od svoje organizacije« — so vsekakor ne- navadni in presenetljivi. Pripominjamole, da so se na predmetnem, izvršeno obiskanim občenem zboru v Mariboru vsi zborovalci — mariborski upokojenci — soglasno izrekli za enotno organizacijo v Ljubljani, to je na sedežu banske uprave in finančne direkcije, za razpust prejšnjega mariborskega društva in za ustanovitev podružnice v Mariboru! Ugotavljamo hkrati, da ima Udruženje v Sarajevu višjo, ravnokar ustanovljeno bratsko Udruženje v Zagrebu pa enako članarino kakor mi.

Zakaj je torej kar čez noč nastal tak preokret v mišljenju mariborskih upokojencev, kdo ga je povzročil in čemu, je še odprto vprašanje.

Podpisano društvo vztraja slej ko prej na svojem načelnem stališču, da je v interesu vsega stanu državnih upokojencev, da se vsi upokojenci in upokojenke organizirajo po banovinah v močnih banovinskih udruženjih, od katerih naj vsako obsega celotno ozemlje dotične banovine. Cepljenje organiziranih upokojencev na več organizacij

v posameznih banovinah je škodljivo in koristim upokojencev nasprotno.

Vse te banovinske organizacije naj bi se čim prej združile v močno vsedržavno Zvezo društev državnih upokojencev kraljevine Jugoslavije s sedežem v Beogradu. Taka močna, složna in enotna organizacija vseh državnih upokojencev bi edina mogla nuditi zadostna jamstva za uspešno zastopanje naših skupnih koristi.

Iz navedenih razlogov je podpisani odbor soglasno mnenja, da je bila ustanovitev separatnega društva upokojencev za Maribor neprimerna, nepotrebna in škodljiva. Tako cepljenje moči je ravno v teh odločilnih časih nevarno celoti in posameznim delom, vsekakor pa je proti edino pravilni zamisli bodoče skupne združitve posameznih banovinskih organizacij.

Razen tega mora podpisani odbor smatrati, da je neutemeljena ustanovitev posebnega društva za Maribor jassen izraz nezaupanja nekaterih mariborskih upokojencev napram podpisnemu odboru in društvu, ki je doslej storilo skupno in solidarno s sarajevskim Udruženjem vse, kar je bilo v njegovi moči za skupne interese vseh državnih upokojencev in upokojenk, staroupokojencev in drugih, in to neglede na bivališče posameznih upokojencev. Ustanovitev nepotrebne lokalnega društva za Maribor je pa tudi protivna intencijam najmočnejšega društva, t. j. »Udruženja drž. in samoupravnih penzionerov in penzionerk kraljevine Jugoslavije« v Sarajevu, prav tako je pa nasprotna neomajnemu načelnemu stališču »Udruženja drž. penzionerov-ka, udova i siročadi savske banovine« v Zagrebu in »Društva penzionerov vrbaske banovine« v Banja Luki. S temi bratskimi organizacijami je podpisani odbor v stalnem stiku za izboljšanje položaja vseh drž. upokojencev neglede na njihovo bivališče, torej tudi za naše tovariše v Mariboru in okolici.

Podpisani odbor je doslej storil prav vse, kar je bilo v njegovih močeh, da izboljša obupni položaj, v katerem se nahaja ves stan drž. upokojencev in upokojenk. Veliko število odbornikov podpisanega društva, med temi predsednik, oba podpredsednika in blagajnik so staroupokojenci in zato sami najbolj čutijo potrebo, da se predvsem

Delo za koristi upokojencem.

Društvo drž. upokojencev in upokojenk v Ljubljani je odposlalo dne 13. marca 1933 sledeče pismo:

P. n. Društvu jugoslov. državnih upokojencev (jenk) v Mariboru:

Na cenj. dopise z dne 1., 5. in 7. t. m. glede neke posebne akcije a) za izposlovanje 30 % znižanja pokojnin staroupokojencem, starih nad 65 (oz. 75?) let in b) za železniške legitimacije, si Vam dovoljujemo sporočiti, da je delokrog podpisanega društva natančno začrtan v obširni, dne 29. junija 1931 na društvenem občenem zboru soglasno sprejeti spomenici. To spomenico si je usvojilo v polni meri tudi Udruženje drž. penzionerov v Sarajevu in je bila izročena vsem merodajnim ministrom, senatorjem in narodnim poslancem v več sto tiskanih izvodih v slovenščini, srbohrvaščini, latinici in cirilici, ki so vsi izjavili, da je sprejemljiva in izvedljiva. Vsebinske te spomenice mora biti p. n. gospodom odbornikom naslovnega društva dobro znana. V tej spomenici so vsebovane vse naše težnje in zahteve glede izboljšanja gmočnega položaja vsem upokojencem, zlasti pa glede nujnega takojšnjega zvišanja absolutno nezadostnih prejemkov staroupokojencev, od katerih žive nekateri pravo beraško življenje in glede stalnih železniških legitimacij.

Če se našim težnjam doslej ni ugodilo, ni to krivda podpisanega odbora in odbora sarajevskega Udruženja, temveč so krive temu splošne, obupne svetovne gospodarske razmere, s katerimi se v enaki meri bore prav vse države na svetu in ki so se pojavile tudi v naši državi.

Zato smatramo, da je neoportuno v navedeni zadevi podvzemanj zaenkrat kakršnekoli nadaljnje separatne korake. Predlagana drugačna rešitev tega perečega vprašanja se nam pa zdi — oziraje se na današnje izredno težke gospodarske razmere in stalno padanje drž. dohodkov — docela neprimerna in neizvedljiva, za vso našo že uvedeno akcijo pa nepotrebna in škodljiva. Stavljane takih zahtev bi moglo v današnjih razmerah vzbuditi v odločilnih

krogih vtis neresnosti in hlastanja po cenenih efektih. Iz navedenih motivov moramo ravno tako odklanjati predložitev Vaše, žalibog že vložene prošnje v zadevi voznih ugodnosti, ker smo v tem oziru že vložili v novembru 1932 skupno z Udruženjem v Sarajevu posebno, izčrpno utemeljeno spomenico po intencijah prvotne naše spomenice. Tenor te naše posebne spomenice se glasi:

»Pri skromnih pokojninah se drž. upokojenci itak ne morejo voziti v daljne kraje. Polovična vožnja je pa zanje predvsem pomembna v lokalnem prometu in v bližini glavnih mest in gospodarskih centrov ter bi jo smatrali kot skromno priznanje za dovršeno službo državi in narodu, zlasti, ker so že imeli to pravico v aktivni službi.

Nasprotniki teh voznih olajšav utemeljujejo svojo nenaklonjenost ba- je predvsem z morebitno zlorabo teh voznih olajšav po nekaterih upokojen- cih, ki izvršujejo pridobitvene poklice. — Če bi ta argument oviral, da bi se priznale vsem drž. upokojencem stalne vozne olajšave, ima visoka vlada pač dovolj moči, da vsako zlorabo prepreči, kaznuje ozir. v pravilniku omeji te olajšave, morda na ta način, da dobe neomejene vozne olajšave vsaj tisti drž. upokojenci z daljšo službeno do- bo, ki ne izvršujejo pridobitnih pokli- cev. Nikakor ne gre državne upoko- jence, ki so zvesto služili narodu in dr- žavi ter doslužili polna leta ali radi bo- lezni ali drugih tehtnih vzrokov bili primorani, po dolgi vrsti let neradi iti v pokoj pred polno predpisano dobo, kaznovati zaradi velikega števila »qua- si« državnih upokojencev s kratko službeno dobo in zaradi tistih, ki opravljajo pridobitne poklice.«

Od Vas predlagane in predložene separatne vloge lahko onemogočijo vsak uspeh in pokopljejo vso z veliki- mi gmočnimi in drugimi žrtvami že po- četo akcijo za zboljšanje naših obup- nih razmer. Ne dvomimo, da se s tem našim naziranjem strinjajo tudi dru- štva v Sarajevu, Zagrebu in Banji Lu- ki in vsi uvidni drž. upokojenci.

iskovanju ni mogel odkriti mikrob stekli- ne. Zaman je tvegati dan za dnem, da ga ugrizne stekel pes. Ker je ugotovil strup bolezni v možganih in hrbteničnem mozgu živali, mu je preostajala le ena pot za umetni gojenje tega strupa in sicer v možganih živali, tega psa se mu je upiralo. Morda bi tudi danes ne imeli protistrupa zoper to grozno bolezen, če ne bi bil eden Pasteurjevih asistentov. Roux, izdel poga- ma, da je navrtal lobanjsko kost zdravega psa in mu vbrizgal zmleto substanco hrbte- ničnega mozga bolnega psa v možgane. Po- skusni pes je po nekaj dneh obolel na stek- lini. Roux je poskusil nato strupeno snov v možganih toliko zaježiti, da bi po vbrizga- nju drugi živali imela za posledico le lahno obolenje. To bi se gotovo izšlo, da ni Pasteur pri enem teh poskusov uporabljal 14 dni staro snov hrbteničnega mozga. Proti pričakovanju poskusna žival ni pogi- nila. Isti postopek je Pasteur ponovil še trinaestkrat in je pri vsakem poskusu vzel za en dan mlajšo substanco. Končno je uspelo poskusnega psa imunizirati, da mu ni škodovala niti najbolj smrtonosna koli- čina. Neki že skoro smrti zapadli otrok je bil prvi človek, ki ga je Pasteur cepil na ta način. In ozdravel je! Iz vsega sveta so romali na steklini oboleli k Pasteurju; med temi je rešil izmed devetnajstih ruskih kmetov iz Smolenska njih šestnajst. Car je poklonil Pasteurju sto tisoč frankov, s ka-

terimi je ustanovil po sebi imenovani Pa- steurjev zavod, ki slovi po vsem svetu. Ta znameniti raziskovalec, ki ga je v najbolj- ših letih zadela kap, je bil od svojega štiridesetega leta dalje hrom, toda še nad tri- deset let nestrpnega, najbolj intenzivnega duševnega in telesnega dela — do posled- njega diha — je posvetil plemenitemu stremljenju, biti človeštvu v pomoč.

Francoz Louis Pasteur in Nemec Ro- bert Koch, ki sta si bila tako temeljito različna, sta s svojimi izsledki na istem področju vzbudila pozornost vsega sveta. Prvi strastna umetniška natura, drugi kar posebej objektivizacija znanstvenika, — oba marljiva iskalca resnice.

Brez vsake tuje pomoči je dosegel Koch svoja epohalna odkritja. Kot pre- prost podeželski zdravnik ni imel niti bri- zgalice za vbrizgavanje bacilov poskusnim živalim. Ko je izdajal recepte proti revmi in zdravil zlomljene noge, je bila njegova edina misel: — kako bi mogel desetiso- činko milimetra dolge bacile vraničnega prisada tako separirati, da bi se dali posa- mič opazovati? — V neki srečni uri je na- šel pravo pot, ko je bil priča strašne drame. Opazoval je, kako so se bacili vraničnega prisada v bolnem tkivu vidno množili in obolelo mesto docela uničili. Prvi je torej dognal nepobitno, da izhaja vsaka bolezen od določenega bacila.

Ko je pustil Koch eno nevarnih kap- ljic v reagenčni posodi, bacili v dveh dneh niso pokazali več znaka življenja. Kako naj bi se s paše, kjer so dobro uspevale, vrnilo živali nekega dne nenadno bolne domov? Nekoč je pustil Koch tako kapljico stahi na toplem in opazil po štiriindvajsetih urah v notranjosti bakterijskih niti blesteče se bisere, ki so se po enem mesecu, ko jih je zmočil, spremenili spet v bacile vranične- ga prisada. Bacili so torej postali v mrtvem telesu trosi, ki so pri topli temperaturi ohranili življenje in se ob ugodni priliki spet spremenili v bakterije. Po tem odkrit- ju se je Koch šele upal s svojimi dognanji pred javnost.

V naslednjih letih je iznašel Koch za- nesljivo metodo za barvanje in fotografir- ranje mikrob in za gojenje kultur. Po teh metodah je šel na delo, da poišče povzro- čitelja tuberkuloze iz skritih kotičkov. Pre- dolgo bi bilo popisovati, kako mu je uspelo vzgojiti kulture tega najmanjšega vseh morilcev. Kakor pri bacilih vraničnega prisada, je tudi pri povzročitelju tuberkuloze dognal, da se more spremeniti v trosi. Ni mu zadoščalo, da je inficiral živali s tuber- kuli, ki jih je vzgojil sam, temveč je spustil te nevarne morilce nad zdrave ži- vali. Z mehom je spihal tisoče tuberkulov skozi tenko cevko v ogrado, kjer so se na- hajali morski prešički na prostem. Vse te

živalce so podlegle posledicam. Kako lah- ko bi bila zadela Kocha ista usoda!

Mnogo bi bilo tudi povedati o Rouxu in Behringu, ki sta izsledila difterijski strup in serum zanj, o slovitem ruskem razisko- valcu Iliji Mečnikovu, ki je skoro rešil pro- bleme imunitete. Čakamo še nekoga, ki bo zmožen prevzeti njegovo dediščino.

Dočim je Mečnikov prišel na sled vzrokom imunitete, je spoznal Theobald Smith (prvi Američan, ki si je pridobil za- sluge za bakteriologijo), da mora biti mr- čes nosilec infekcije. Ogromnega truda ga je stalo, preden je mogel ugotoviti, da je klop prenašalec telesaške mrzlice. To žužel- ko je zasledoval tudi zdravnik britanske kolonijalne čete David Bruce, ki je odre- dil, da se je odselil cel rod črncev od stra- nje obrežja jezera Viktorija-Nyanza v drugo domovino v gostem pragozdu, da ubeži nevarni muhi tse-tse, katere pik po- vzroča spalnica bolezni. S tem pa še ni bil premagan grozni povzročitelj smrtnega spanca, trypanosoma. Šele ko je spoznal Bruce, da more zanesti muha tse-tse bole- zen tudi od gazele na človeka, je dosegel s svojim dolgoletnim delom v silni vročini tropskih krajev uspeh. S svojo ženo, ki ga je vedno spremljala, je preiskal Bruce ves pragozd, najprej milijone žuželk, ki jih je našel s pomočjo vseh črnih plemen ob jezeru, nato vso divjad pragozda, da izle- di trypanosome v krvi. Takim nadčlove-

Zato se Vaši želji po nekakšnem »vzajemnem« sodelovanju ne moremo odzvati, ker so naše točne smernice v vseh vprašanih drž. upokojencev iz črpnno izdelane v naši že predloženi spomenici, katere uresničenje ob vsaki priliki in vedno urgiramo.

Čast nam je, odločno izjaviti, da smatramo nadaljnje dopisovanje v teh

zadevah nepotrebnim in si dovolimo opozoriti p. n. društvo, da na Vaše dopise v bodoče sploh ne bomo več odgovarjali.

A. Spendé, s. r., M. Lilleg, s. r.,
t. č. tajnik. t. č. predsednik.

OGLAŠUJTE V »NAŠEM GLASU«!

Za pospešitev poslovanja v pokojninskih zadevah.

Dravski finančni direkciji je Društvo drž. upokojencev in upokojenk v Ljubljani predložilo sledečo vlogo, ki se tiče vseh upokojencev:

»Na podpisano društvo se v vedno večjem številu obračajo člani s prošnjami za intervencijo glede pospešitve izplačila raznih pokojninskih prejemkov. Prav tako prosijo za posredovanje tudi mnogi pravkar upokojeni uslužbenci, ki morajo dolgo čakati na nakazilo pokojnine ozir. akontacije.

Dovoljujemo si tem potom najvljudneje zaprositi p. n. direkcijo, da blagovoli ekspeditivnemu in točnemu reševanju in odpremljanju vseh spisov, tičočih se nakazila pokojninskih prejemkov, posvečati vso pažnjo. Drž. uslužbenci, ki morajo po upokojitvi čisto čakati po več mesecev na svoje pokojninske prejemke, zabredejo pogostoma naravnost v obupen položaj, ker so popolnoma brez vseh dohodkov. Isto velja za vdove in otroke po umrlih državnih uslužbencih in upokojencih, ki po smrti svojih mož ozir. staršev težko čakajo na zakonito pripadajoče jim posmrtni prispevke.

Zato podpisano društvo v interesu svojega članstva in vseh upokojencev sploh ponavlja to svojo prošnjo v upanju, da bo direkcija posvetila reševanju pokojninskih zadev vso pozornost in s hitrim poslovanjem olajšala veliko bedo in stisko, v kateri se večina drž. upokojencev nahaja.

Na to vlogo je navedeno društvo prejelo od ljubljanske fin. direkcije tole uradno obvestilo:

Društvu državnih upokojencev in upokojenk

v Ljubljani.

Z ozirom na vlogo od 15. marca 1933 obveščam društvo, da se po mojih izrečnih navodilih in po naročilu ministrstva za finance vse pokojninske zadeve pri tej direkciji obravnavajo kar najbolj vestno, pazljivo in tako pospešeno, da pri predpisovanju in nakazovanju prejemkov upokojencem ne nastane neopravičljiv zastoj.

Nanovo upokojenim uslužbencem se pokojnina oz. predajem nanjo nakaže vselej nemudoma in brez odloga takoj, ko prejme direkcija izplačilno odredbo od ministrstva za finance. Prej pa po obstoječih predpisih pokojnin oz. akontacij ni mogoče nakazati, čeprav je dekret o odmeri pokojnine že pravomočen in ga je tudi glavna kontrola že brez pripombe vzela na znanje.

Posmrtni prejemki (pogrebina in dvomesečna pomoč) se nakažejo takoj, ko svojci predložijo vse potrebne dokazilne listine in se ugotovi, da so upravičeni prejeti pomoč. Pogrebino nakaže direkcija sama, dvomesečno pomoč pa odredi ministrstvo za finance po tuk. predlogu na temelju prošnje prizadetih. Izplačilni nalog se izvrši brez zavlačevanja takoj po prejemu.

Iz navedenega sledi, da ta direkcija reševanju pokojninskih spisov posveča največjo pozornost in jih kar mogoče pospešeno obravnava.

Finančni direktor: Dr. Valjavec, I. r.

Ustavljanje nakazovanja draginjskih doklad.

Ljubljansko »Društvo drž. upokojencev in upokojenk« je sredi marca poslalo dravski finančni direkciji v Ljubljani tole vlogo načelno predstavo:

»Podpisano društvo je prejelo od svojih članov že več dopisov, v katerih se pritožujejo, da se jim osebne in rodbinske doklade ustavljajo, ne da bi bili o razlogih za ustavitev kakorkoli obveščeni. Zato so taki upokojenci prisiljeni, da ustno ali pismeno prosijo za pojasnilo, katero pogostoma precej kasno prejmejo.

Podpisano društvo je prepričano, da tudi p. n. direkcija uvidi, da je ustavitev draginjskih doklad, ki tvorijo integralen del pokojninskih prejemkov, v večini primerov celo večkrat prese-

gajo osnovno pokojnino samo, tako važen čin, da je vsekakor dolžnost nakazujočega oblastva, da o tem ukrepu vsaj sočasno obvesti prizadetega upravičena in to s formalno odločbo, proti kateri je možna prizivna pot. Ustavitelj prejemkov brez obvestila in brez izdaja takega formalnega pismenega odloka se pa vidi podpisaneu društvu nedopustna in protivna osnovnim načelom javne uprave.

Zato podpisano društvo v interesu zaščite svojega članstva in v korist državnih upokojencev sploh vljudno prosi p. n. direkcijo, da blagovoli potrebnim ukrenitvi, da se taki primeri v bodoče ne bodo več ponavljali, temveč da bo vsak upokojenec, kateremu se event. ustavi nakazovanje dela poko-

škim naporom je bil dorasel Bruce le vsled svoje krepke narave.

Slično naporno delo je vršil šibki italijanski senator Battista Grassi v malaričnih provinciah Italije. Odredil je, da prebivalci celih naselbin v mraku niso hodili z doma, da s tem dokaže, kako se po teh varnostnih ukrepih število obolelih znatno skrči. Dognal je, da prenašajo malarijo neke vrste moskitov (komarjev) in sicer le samice, ki so poprej pile kri za malarijo obolelih ljudi.

Poleg Grassija ima zasluge pri izsleditvi povzročiteljev malarije Anglež Ronald Ross. Izmed vseh raziskovalcev bakterij je Ross najbolj pustolovska narava. Kakor je bil poprej slab pesnik, je postal s šestindesetimi leti še slabši raziskovalec, ki mu je bilo vsako sistematsko delo zoprno. Od znanstvenega sveta je mogel pričakovati le sočuten zasmeh. Mučila ga je vročina Indije in trli so ga večni neuspehi, ko je šušmaril s tresočimi se prsti kakor pravi začetnik in eksperimentalni ljudmi in živalmi. Nekega dne je našel v želodcu »rjavega moskita«, ki se je bil napil krvi malaričnega bolnika, iste rdeče kroglice, kakor jih je že bil izsledil v krvi malarično bolnih. Ugotovil je, da te kroglice rastejo, če ostanejo delj časa v moskitovem želodcu. Tako mu je uspelo pojasniti vzroke ptičje malarije.

V boju z rumeno mrzlenco pa je pokazal največje junaštvo Walter Reed s svojo

četo. Dotlej se je v potokih pretakala zgolj kri poskusnih živali. Zdaj pa je postal poskusni objekt človek. Živali se rumena mrzlca ni lotila. Dolgo niso mogli ugotoviti povzročitelja te tropske bolezni, kateri je neredko podleglo izmed sto obolelih njih petinosemdeset. Ameriški major Walter Reed s svojimi zvestimi pomagači je tvegat pri raziskovanjih, ne meneč se za velike nevarnosti, ki so jim pretile, življenje tako nesebično, kakor se je to v zgodovini človeštva redkokdaj zgodilo.

Kdo pozna ime zdravnika Jesse Lazearja? V sobi, kjer so umirali na rumeni mrzlci oboleli, ga je smrtno pičil moskit. Smehlja se ga je motril pri tem opravlju. Medicinac James Carroll se je prvi ponudil za tak poizkus in bi bil skoro postal žrtev rumene smrti. Kateri spomenik nosi imeni I. Moransa in ameriškega zdravnika Cooka, ki sta prebila v tropični vročini več tednov v neki koči, oblečena v spalna oblečila in ležeča v posteljah na rumeni mrzlci umrlih? Ta bolezen ni le smrtna, temveč po svojih simptomih vzbuja tudi gnus. Hotela sta preizkusiti, ali prenašajo bolezen tudi neživi predmeti. Veliko junaštvo je pokaval vojak Kissinger, ki je poplačal svoj požitvovalec huj nego s smrtjo, z dosmrtno paralizo. V zapiskih teh postopkov so pod značko X. Y. zabeleženi neimenovani. Tem prostovoljcem se mora svet zahvaliti za popolno odstranitev nevarnosti rumene mrzlice; iztrebili so vrsto

ninskih prejemkov, že predhodno ali pa vsaj hkrati z ustavitvijo točno o razlogih pismeno obveščen s formalno odločbo.

Prosimo p. n. direkcijo, da nas o odrejenih ukrepih blagovoli obvestiti.

Pod štev. 1744/I od 21. marca 1933 je navedeno društvo prejelo od fin. direkcije obvestilo sledeče vsebine:

Društvo državnih upokojencev in upokojenk

v Ljubljani.

Na vlogo od 15. marca 1933 obveščam društvo, da sem odredil potrebno, da se državnim upokojencem, ki

prejemajo pokojnino pri tej direkciji, v bodoče ne bodo ustavljali oz. zmanjševali njihovi prejemki brez sočasne pismene obvestitve z navedbo razlogov za ustavitev oz. skrčenje pokojnine ali draginjske doklade.

Proti tem pismenim odločbam bo pripustna prizivna pot na ministrstvo za finance, da bo tako prizadetim upokojencem dana možnost za obrambo svojih pravic.

Finančni direktor: Dr. Valjavec, I. r.

★ PORAVNAJTE ★
★ NAROČNINO! ★

Draginjske doklade za otroke-vajence.

Društvo držav. upokojencev (enk) v Ljubljani je vložilo dne 15. marca na ministrstvo za finance naslednjo spomenico:

»Uredba o draginjskih dokladah državnih upokojencev od 14. marca 1932, št. 11.330/I »Služb. Nov. od 15. 3. 1932, št. 60/XXIV/161) v splošnem določa v členu 20., da drž. upokojencem ne pripada rodbinska draginjska doklada za otroka, ki prekorači 16. leto starosti.

Po čl. 21. cit. uredbe pa izjemoma pripada ta doklada za otroke po dovršenem 16. letu starosti, če se otrok šola v javnih ali privatnih šolah s pravico javnosti kot redni učenec. To pa najdlje do 23. leta starosti.

Podpisano društvo prejema od svojih članov pogostoma pritožbe in prošnje za intervencijo, ker se jim odreka pravica do rodbinske draginjske doklade za njihove nad 16 let stare otroke, ki se uče rokodelstva ali druge obrti oz. trgovine kot vajenci oziroma učenci.

Ni dvoma, da bi bilo socialno dodela opravičeno, da se drž. upokojencem prizna tudi za otroke - obrtniške ali trgovske vajence draginjska doklada tudi po 16. letu starosti pod pogojem, če od učnega mojstra ne prejema nobene nagrade niti jih mojster popolnoma ne vzdržuje. Če se upokojencem, ki so v tako ugodnih materialnih razmerah, da morejo nuditi svojim otrokom možnost nadaljnega višjega šolanja tudi po 16. letu, priznava pravica do rodbinske doklade za te otro-

ke, bi bilo še bolj opravičeno in še bolj socialno, da se ta določba razširi tudi na otroke, obrtniške ali trgovske vajence. Ni dvoma, da gre v teh primerih skoro izključno za otroke siromašnih nižjih uslužbencev z malenkostnimi pokojninami, ki prisiljeni pošiljajo svoje otroke, da se izuče obrti ali trgovine. Dokazano je pa tudi, da taki obrtniški ali trgovski vajenci v ogromni večini ne prejema nobenih nagrad niti oskrbe od mojstrov.

Zato si podpisano društvo dovoljuje opozoriti na to dejstvo p. n. ministrstvo in staviti naslednji

predlog:

V čl. 21. uredbe o draginjskih dokladah državnih upokojencev od 14. 3. 1932 se po 1. odst. vrine nov odstavek, ki naj se glasi:

»Prav tako pripada doklada za otroka, ki vstopi v obrt, trgovino ali podjetje kot vajenec (učenec) v cilju rednega učenja dotične obrti, rokodelstva ali trgovine v smislu predpisov obrtnega zakona in drugih tozadevnih zakonov pod pogojem, če od gospodarja-podjetnika (učnega mojstra) ne prejema nagrade nad 200 Din na mesec ali pa vzdrževanja v enaki višini.

Podpisaneu društvu je čast prositi p. n. ministrstvo, da blagovoli prednji predlog po možnosti čim prej uvaževati in ob prvi spremembi ali dopolnitvi cit. uredbe ugoditi tej prošnji, katero narekuje društvu socialna pravičnost in skrb za interese članstva in vseh državnih upokojencev sploh.

Vestnik.

Vesele velikonočne praznike želita vsem naročnikom, sotrudnikom, oglaševalcem in prijateljem lista

uredništvo in uprava.

Občni zbor ljubljanske Nabavljalne zadruge. Obširno poročilo o nedavnem občnem zboru naše ljubljanske Nabavljalne zadruge, ki je moralo iz te številke zaradi preobilice gradiva izostati, bomo objavili v prihodnji. Današnja številka je v prvi vrsti posvečena vprašanju naših upokojenih tovarišev.

moskitov, ki so od človeka na človeka prenašali rumeno mrzlenco.

Bojovník proti sifilidi, nemški učenjak Paul Ehrlich, je čarovnik med raziskovalci mikrobov. V njegovem laboratoriju ni kompliciranih aparatov, niti tehtnice ni. Pač pa nešteto steklenič, ki žare v najlepših barvah. Ehrlich je v prvi vrsti kemik. Kakor začaran je v misli, da mora biti, kakor je barvna snov, ki deluje le na gotove dele staničja, tudi snov, ki učinkuje le na mikrobe v živem organizmu. Petnajst let išče to čudodelno zdravilno sredstvo. Čudne diagrame piše po vseh krajih, celo na svoje manšete. Da more ugotoviti vse barvne spojine, se je preselil v Frankfurt o. M., kjer je velika industrija barv.

V osmem letu svojega iskanja po mistični čarobni barvi naleti Ehrlich na trypanosome, povzročitelje grozne spalne bolezni, ki so jih bili izsledili že tudi drugi. Od sto miši, ki jim vbrizgajo te mikrobe, jih redno pogine sto. Ehrlich preizkuša do pet sto barvnih snovi na miših, ki so inficirane s trypanosomi. Dosegel ni nič drugega, kakor da so miši pisano pobarvane. Nekoč se domisli, da bi dodal barvilo žveplo. Po tem vbrizganju živali niso poginile. Že upa, da je odkril magično formulo. Po šestdesetih dneh pa miši znova obole in poginejo. To je bilo le eno izmed neštetihih razočaranj teh brezuspešnih petnajstih let.

Ko je Ehrlich nekoč spet iskal nove barvne spojine, se je spomnil — imel je

zelo dober spomin —, da je bral o neki arzenikovi spojini, ki je nekaj miši skoro rešila trypanosoma, spalne bolezni. Ta spojina je veljala za neizpodbitno. Toda Ehrlichu se je posrečilo ovreči jo in jo spreminiti v novo. Dolgi dve leti je delal Ehrlich s svojimi asistenti in s kemikom Bertheimom na tej stvari. Od ene teh spojin dobe miši božjast in ne prenehajo z vrtenjem, dokler ne poginejo. Že davno so bili izgubili asistenti vsako upanje na uspeh. Šeststo petkrat je Ehrlich spremenil to arzenikovo spojino. Pri šeststošestem poizkusu je našel magično kroglico, ki jo je iskal vse življenje! Preparat »606« je usmrtil trypanosome v mišjih truplih. Tedaj je tvegat Ehrlich va-banque-igro. Poslal je preparat znanu zdravniku s prošnjo, da ga preizkusi na bolnikih. Novo sredstvo je res čudežno vplivalo. Samo l. 1910. je bil preparat »606«, imenovan tudi salvarsan, z uspehom injiciran petinšestdeset tisoč bolnikom. Ko pa je nekaj bolnikov umrlo na posledicah injekcije, je to zagrenilo Ehrlichu veselje na uspehu. Njegovo življenje se je pri iskanju tega na tako fantastičen način najdenega zdravilnega sredstva izžerpalo. Ko so iznašli njegovi učenci preparat »Bayer 205«, nestrupeni prašek, čigar učinek je daleč presegal učinek salvarsana, Ehrlich ni bilo več med živimi. Njegovo delo pa živi in je podarilo do danes življenje milijonom ljudi.

nostjo pridobil lepo premoženje. Pokojni inspektor Jaklič je bil vzor dobrega uradnega tovariša, bil je pa tudi vzgleden domoljub v najboljšem pomenu besede. Stanovska, narodna in dobrodelna društva so v njem našla plemenitega podpornika. Pokojnik je bil naročnik našega lista vsa leta in se je redno spominjal našega tiskovnega sklada z lepimi naklonili. Zvestemu tovarišu in stanovskemu zavednemu delavcu ohranimo časten spomin!

Upokojenci in kuluk. Javljamo razveseljivo novico, da je gradbeno ministrstvo izdalo pojasnilo št. 12.553/I od 21. marca 1933, naj se kot odkupnina od osebnega dela na nedržavnih cestah (kuluk) za državne upokojence jemlje samó tridnevni znesek (oziroma del) čiste pokojnine, ki izvira samó iz upokojenčeve osnovne in položajne plače brez vpoštevanja vseh drugih prejemkov, od katerih se je svojčas pokojnina tudi odmerila. — To pojasnilo je bilo izdano, ker je državni svet v nekem konkretnem primeru z razsodbo od 5. XI. 1932, št. 17.065 razsodil, da se pri predpisu in pobiranju odkupnine za kuluk od upokojencev sme vpoštevati samó od osnovne in položajne plače odmerjeni del pokojnine.

Iz poštarških organizacij. Na občnem zboru dravske sekcije Združenja p. t. t. uslužbencev so zborovalci zavzeli stališče, da imajo poštni zvičniki in služitelji lastno, ločeno organizacijo, v kateri naj se zbirajo. Ljubljanska sekcija UPU tistih nižjih uslužbencev, ki so že njeni člani od prej, sicer ne namerava izključiti, dokler ne bo v to primorana, ne bo pa sprejemala novih članov iz vrst nižjega p. t. t. uslužbenstva, ker hoče z organizacijo poštinih zvičnikov in služiteljev ohraniti prijateljske odnose. To stališče je vsekakor pravilno in v duhu medsebojne tovariške strpnosti.

Učiteljski letoviški dom ob morju. Ljubljanska sekcija JUU snuje v svojem okrilju društvo za postavitev učiteljskega letoviškega in zdraviliškega doma ob morju. Dom naj bi se sezidal blizu mesta Omišalj na otoku Krku tik ob morju in ob bodočem mestnem parku. Zemljišče, ki meri 2000 m² je že kupljeno za 5000 Din in je kupnino poravnala ljubljanska Učiteljska tiskarna. Dom bo imel lastno kopališče in je na zelo pripravnem in zavarovanem položaju tik ob obali. Za zidavo potrebni denar bodo zbrali člani društva z mesečnimi odplačili in postali na ta način solastniki bodočega okrevališča. V domu naj bodo skupna ležišča in ločene sobice za poedince. Okrevališče bo na razpolago članom in njihovim družinam ter sploh učitelstvu. Odprto bo tudi pozimi, tako da bo moglo vse leto služiti rekonvalescentom in drugim gostom. — Tak dom imajo doslej ob morju že učitelji iz savske banovine in novoradske učiteljske. Novo okrevališče bo viden dokaz velike organizacijske zavednosti in smotrenega vodstva učiteljskega združenja.

Letna skupščina Udruženja zemljiškopravničnih činovnikov kraljevine Jugoslavije v Zagrebu, sekcija Ljubljana, se bo vršila v nedeljo dne 14. maja 1933 ob 10. uri dopoldne v razpravni dvorani št. 28 sreskega sodišča v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo posl. odbora sekcije. 2. Odboritev računskega zaključka za leto 1932. 3. Proračun za leto 1933. 4. Določitev pristopnine in članarine. 5. Volitev odbora sekcije. 6. Volitev treh članov nadzornega odbora in dveh namestnikov. 7. Določitev dveh članov v upravnem odboru Udruženja. 8. Raznoterosti. — Po določilih čl. 10. pravil sekcije sme vsak član postaviti predloge in se udeležiti posvetovanja. Predlogi morajo biti prijavljeni odboru najkasneje osem dni pred letno skupščino, drugače pa se sme sklepati o njih le tedaj če to sklone ⅔ navzočih in zastopanih zborovalcev. — Vabimo najvljudneje vse cenj. gg. tovariše (-ice), da se skupščine udeležijo polnoštevilno. — Odbor.

Vodenje šoferske šole ni obrt. Po pojasnilu banke uprave za ustanovitev in vodenje šoferske šole ni potrebno nobeno dovoljenje oz. pooblastilo obrtnega oblašča po določbah obrtnega zakona. Zato tudi vodenje take šole ne sodi med pridobitna udej-

stvanja, katera po čl. 26 uredbe o draginjskih dokladah izključujejo pravico do draginjskih doklad.

Nov učiteljski dom. Sredi januarja so na slovesen način odprli v Nišu dom učiteljskega združenja, sekcije za moravsko banovino. Niško učiteljsko društvo je pričelo zbirati zanj sredstva že leta 1922. Prihodnje leto je niška občina podarila stavbišče in preden je poteklo deset let, je zrasel lep dom. Zanj je prispevalo učiteljsko sresko društvo v Nišu približno 370.000 Din, vse ostalo učiteljstvo v moravski banovini pa 160.000 Din. Pri Državni hipotekarni banki je bilo najeto posojilo 200.000 Din, kar je omogočilo zidanje doma.

Upokojencem — našim članom.

Za vse člane — zamudnike smo pri-
dali 4. številki »Našega Glasca« z dne 15.
februarja t. l. položnice za poravnavo članar-
nine.

Niso se odzvali vsi. Kdor želi dobi-
vati nadaljnje številke lista »Naš Glas«, ki jih pošilja društvo vsem svojim članom vsak drugi mesec popolnoma zastoj, naj poravnava čim prej zaostalo članarino.

Članarina za 2. polovico tekočega leta se seveda lahko poravnava tudi še po zapo-
losti, torej po 1. juliju, vendar prosimo, da jo nakažete čim prej!

**Pozor! Naš čekovni račun ima šte-
vilko 12.131. List »Naš Glas« ni last pod-
pisane družbe, temveč posebnega kon-
zorcija, ki ima lasten čekovni račun št. 11.467. Na ta zadnji ček. račun se poravnava naročnina za redne številke »Našega Glasca« (izhaja dvakrat mesečno) ter znaša naročnina za te redne številke letno 40 Din. Nujno torej prosimo, da se številke čekovnega računa ne zamenjavajo.**

Za prej omenjene posebne številke »Našega Glasca« žrtvuje naše društvo mnogo. Ti izdatki so pa opravičeni, ker gredo v korist vseh! Zato nujno prosimo vse zavedne člane in članice, da agitirajo med tovariši za pristop, ki je vsak čas mogoč in ni treba plačevati članarine za nazaj, temveč od 1. prihodnjega meseca pristopa, a vsaj do konca četrtletja (do 31. III., 30. VI., 30. IX. ozir. 31. XII.) naprej in 3 Din pristopnine.

Pristop se lahko javi po dopisnici, na-
kar pošljemo položnico. Sicer se pa dobe položnice pri vsakem pošttem uradu, na katere se napiše številka našega čekovnega računa 12.131.

Društvo državnih upokojencev in
upokojenk v Ljubljani.

Upokojenec.

Društvena naznanila.

VABILO

na redni občni zbor Društva drž. upoko-
jencev in upokojenk v Ljubljani, ki se bo
vršil v petek, dne 28. aprila 1933. ob 19. uri
(7. uri zv.) v dvorani Delavske zbornice,
Miklošičeva cesta št. 22. — Dnevni red:
1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajni-
ka o društvenem delovanju v minulem
upravnem letu. 3. Poročilo blaginjskega. 4.
Poročilo rač. pregledovalcev. 5. Volitev 6
namestnikov po določilih § 14. društvenih
pravil. 6. Sklepanje o došlih predlogih in
pritožbah. 7. Slučajnosti. — Ob nesklep-
čnosti se otvori pol ure kasneje nov občni
zbor z istim dnevnim redom pri vsakem
številu članov. — **Opomba.** Predloge, o ka-
terih naj se sklepa, je prijaviti G. O. pis-
meno najkasneje 8 dni pred občnim zborom.
— Odbornike voli občni zbor za dobo
dveh let, namestniki se volijo za dobo
enega leta. Celotni novi odbor se bo torej
volil v letu 1934.

Vsem upokojencem! Društvo državnih
upokojencev in upokojenk v Ljubljani vabi
vse še neorganizirane upokojence(ke), njih
vse in sirote v rsi dravske banovine (tudi
v Mariboru in okolici!) naj pristopijo k
društvu, ki stalno in budno varuje interese
vseh upokojencev. Ukrenilo je vse, kar mu
je bilo mogoče, da se koristi iz upokojencev
čim bolj zaščitijo. O svojem delovanju
stalno poroča v »Našem Glasu«, kjer od-
govarja tudi na razna vprašanja članov.

Zaslužena zahvala. Društvo drž. upo-
kajencev in upokojenk v Ljubljani se je
toplo zahvalilo s posebnim pismom narod-
nemu poslancu gosp. Dermelju, ki se je v
teku proračunske razprave v narodni skup-
ščini odločno zavzel v svojem govoru za
pravice drž. upokojencev, zlasti pa zago-
varjal upravičenost njihove težnje, da se jim
dovolijo vozne ugodnosti na državnih
železnih, kar je društvo ponovno že v
svojih spomenicah predložilo odločujočim
činiteljem.

Popust pri dentistih. Gg. dentisti Maks
Šramel, Aleksandrova cesta 5, Milan Vi-
rant, Sv. Jakoba trg 7 in dipl. dentist Pa-

vel Vrankar, Tavčarjeva ulica 2/I., prizna-
vajo članom »Društva drž. upokojen-
cev(enk) v Ljubljani« in njihovim rodbinskim
članom proti izkaznici znatne popuste za
vsa dentistična dela. Tudi obročna odpla-
čila po dogovoru. — Cene s popusti so šte-
vilčno specificirane. Interesenti se naj obr-
nejo za detajlirane prospekte z dopisnico
na društvo, oziroma naravnost na nave-
dene gg. dentiste osebno ali pismeno. V
interesu ugleda društva in članstva je, da
se bodo člani držali dogovorjenega obroč-
nega odplačevanja.

Zagrebski upokojenci se organizirajo.

Ustanovitev društva drž. upokojencev za
savske banovine v Zagrebu.

Dne 26. februarja t. l. se je vršil usta-
novni občni zbor »Udruženja drž. penzi-
onera, udova i siročadi savske banovine u
Zagrebu«.

Približno 300 zborovalcev je bilo zbra-
nih v veliki dvorani »Zagrebačkog zbora«.
Zborovanje je otvoril predsednik priprav-
ljalnega odbora g. podpolkovnik v p. Ma-
tanič, pozdravil vse navzoče, predvsem ve-
likega župana v p., senatorja g. dr. Ljude-
vita Gaja, delegata bratskih društev in si-
cer predsednika »Društva penzionera vr-
baske banovine v Banji Luki« g. Uzelaca,
in tajnika »Društva drž. upokojencev in
upokojenk v Ljubljani« g. Spendeta ter de-
legate podružnic iz Vinkovcev, Vukovara,
Nove Gradiške in Čakovca. Brzobjavno sta
pozdravila občni zbor sarajevsko društvo
in podružnica v Bos. Brodu.

Podpolkovnik Matanič je bil poleg
tajnika g. Kačiča in blaginjske šol. uprav.
v p. g. Hatza glavni iniciator ustanovitve
novega Zagrebaškega banovinskega dru-
štva. S kakim uspehom je deloval akcijski
odbor dokazuje najbolj dejstvo, da se je
ustanovilo v teku par mesecev 5 podružnic
in 42 poverjeništev v savski banovini!!
Društvo šteje nad 1000 članov.

Na predlog predsednika akcijskega od-
bora je bil s prisrčnim navdušenjem izvo-
ljen predsednikom ustanovne skupščine se-
nator dr. Gaj.

Sledila so poročila funkcionarjev, akcijs-
kega odbora in pozdravni govori delega-
tov.

Ljubljanski delegat je pozdravil pri-
srčno ustanovitev novega društva v imenu
upokojencev dravske banovine ter očrtal
v daljšem govoru delo in napore lanske
deputacije v Beogradu, ki so jo tvorili: dva
delegata sarajevskega ter predsednik in
tajnik ljubljanskega društva. Ljubljanska
delegata sta kot pooblaščenca zastopala tu-
di društvo drž. penzionerov vrbasko bano-
vine. V ostalih banovinah doslej žal še niso
bili organizirani drž. upokojenci.

Delegati v Beogradu so si bili edini,
da je uspešno delovanje drž. upokojenstva
v bodoče odvisno edino le od enotne skup-
ne organizacije po vseh banovinah, ki naj
potem ustanove »Zvezo« vseh banovinskih
društev. Najbolj važno je, da se ustanovi
čim prej banovinsko društvo v Zagrebu.
Zato smatra govornik za nadvse razvese-
ljiv napredek te ideje današnjo ustanovi-
tev bratskega društva.

Prečita vsebino lanske spomenice, ki
je bila izročena vsem merodajnim mini-
strom, prav vsem senatorjem in narodnim
poslancem. V to svrhu je bila natiskana
v več sto izvodih v slovenskem jeziku in
v srbohrvaščini, v cirilici in latinici. Izro-
čil je novemu društvu več tiskanih izvodov
te spomenice s prošnjo, naj se prilagodi tu-
di zagrebsko društvo vsem točkam spo-
menice, naj ne stavlja drugih posebnih
predlogov in naj deluje v vseh vprašanjih
sporazumno z ostalimi banovinskimi dru-
štvi. — Govor ljubljanskega delegata je
bil z velikim aplavzom sprejet.

V odbor so bili soglasno izvoljeni pred-
sednikom senator dr. Gaj, prvim podpred-
sednikom podpolkovnik g. Matanič, prvim
tajnikom Kačič in prvim blaginjskim Hatz
in mnogo drugih odličnih predstavnikov
zagrebskih drž. upokojencev.

Ljubljansko društvo je v zvezi s tem
ustanovnim občnim zborom dobilo nasled-
nji dopis, ki ga v prevodu objavljamo:
Udruženje drž. penzionera(ke), udo-
va in siročadi savske banovine u
Zagrebu, Ilica 31, dvorište I. kat.

Zagreb 27. februarja 1933.

P. n. Društvu državnih upokojencev
in upokojenk, Ljubljana.

Častimo se in prijetno nam je obvesti-
ti Vas, da je vrli delegat p. n. bratskega
društva g. Anton Spendè dostojno in odlič-
no zastopal naše slovenske tovariše na na-
šem ustanovnem občnem zboru, ki se je
vršil večeraj v prostorih Zagrebaškega
Zbora.

Gospod delegat Spendè je v svojem
daljšem in živem govoru, potem ko je naj-
prej izročil pozdrave p. n. bratskega dru-

štva, katere so prisotni z velikim navdu-
šenjem vzeli na znanje, podal stvarno in
odlično važne smernice iz lastne izkušnje,
katerih bi se morala držati vsa obstoječa
banovinska društva upokojencev, zlasti pa
je poudaril idejo o ustanovitvi naše osred-
nje zveze, kar je bilo na zborovanju z ži-
vahnim odobravanjem soglasno sprejeto.

Odlični nastop Vašega gospoda dele-
gata na našem ustanovnem občnem zboru
nam je nudil prijetno dolžnost, da se Vam
najtopleje zahvalimo za izkazano nam paz-
ljivost in za obljubljeni sodelovanje, ter da
pošljemo p. n. bratskemu društvu in vrle-
mu in spoštovanemu g. delegatu Spendetu
tovariški pozdrav.

Predsednik: dr. Gaj, s. r.

Tajnik: Kačič, s. r.

Iz organizacij.

Poštni dom. Meseca marca se je vršil
v Ljubljani občni zbor zadruge »Poštni
dom«. Zaradi novih pravil Združenja p. t.
t. uslužbencev, ki določajo, da preidejo vsi
poštni domovi pokrajinskih odborov v
skupno last organizacije, je bila udeležba
zelo številna. Velika večina zadružnikov je
izrekla zahtevo, da ostani »Poštni dom«
last zadružnikov. Lani zadruge ni mogla
pričeti z zidanjem, kakor je bilo sklenjeno
na zadnjem občnem zboru, ker ni mogla
dvigniti naloženega denarja, še manj pa
dobiti potrebno posojilo. Načelstvo je se-
stavilo podroben načrt in proračun za stav-
bo, ki bi veljala približno 1.150.000 Din.
Projekt je izdelal arh. Hus. Lanska efektivna
loterija je zadovoljivo uspela. Občni zbor
je sprejel predlog g. Jakšeta, ki je bil kes-
neje izvoljen tudi za predsednika načel-
stva, da pooblašča občni zbor zadružno na-
čelstvo, da more s pristankom nadzorstva
ukreniti z zadružnim premoženjem, kar se
mu zdi najbolj primerno. Po tem pooblasti-
lu sme odbor zidati novo ali kupiti že sto-
ječo stavbo, če ne bi bili adaptacijski stro-
ški preveliki, sme pa tudi zadružno premo-
ženje drugače naložiti.

Organizacija upokojencev v Zagrebu.
Proti koncu leta 1932 se je vršil v Zagrebu
ustanovni občni zbor novega »Udruženja
državnih penzionera(ke) savske banovine«.
Prisotnih je bilo 353 upokojencev, kar je
napram približno 8.000, kolikor živi upoko-
jencev v Zagrebu, prav neznatno število.
Zborovalci so spejeli pravila, ki imajo
28 točk. Začasnega predsednika je bil
izvoljen Rudolf Matanič, podpolkovnik v
pok. Zborovanju je prisostvoval odposla-
nec sarajevske organizacije upokojencev.
— Zagrebsko društvo je pričelo že delo-
vati in je osnovalo več odborov kakor
pravnega, gospodarskega in zdravstvenega,
posmrtnega itd. Stopilo je v zvezo z upo-
kajenci v vseh večjih krajih savske bano-
vine, da se osnujejo podružnice oz. se po-
stavijo zaupniki. Preskrbelo je za člane že
razne ugodnosti. To so popusti pri trgov-
cih do 10%, v nekaterih restavracijah in
hotelih, pri spediterjih, lekarnah (popust
od 10 do 20%), v drogerijah, pri dentistih,
kamnosekih in krojačih, povečini do 10%.
Pridobilo je več zdravnikov, ki bodo lečili
člane deloma brezplačno, deloma proti po-
vritvi dejanskih stroškov. Izposlovalo je
tudi popuste v gledališču in v kinemato-
grafih. Izvršilo je že tudi več intervencij
za posamezne člane. Vpisnina znaša 10 Din,
članarina za člane 3 Din na mesec, ki se
pa po potrebi nekoliko zviša. Vse funkcije
odbornikov so docela častne in se oprav-
ljajo brez nagrade. Pisarna nove organiza-
cije se nahaja v Zagrebu, Nikoličeva ulica
št. 5/I. — Želimo, da bi se nova organiza-
cija upokojencev razvila v krepko in mo-
gočno falango zagrebskih upokojencev.

Pomlad
prihaja!

A. & E.
Skabernè
Ljubljana

Zadružni vestnik.

Stanovanjska samopomoč železničarjev. V drugi polovici februarja se je vršil občni zbor železničarske stavbne in kreditne zadruge »Bajtar«, ki stopa že v deseto leto svojega delovanja. Doslej je zadruga pripomogla 345 članom iz raznih krajev naše banovine, da so si zgradili lastne hiše. »Bajtar« preskrbuje svojemu članstvu brezplačen prevoz stavbnega materiala, jim nudi strokovne nasvete pri gradnji poslopij, posreduje in svetuje pri sklepanju raznih pogodb ob zidavi hiš in oddaji stavbinskih del, pomaga članstvu pri sestavljanju proračunov, načrtov itd. Lani je za-

druga prodajala članom strojno zidno opremo komad po 28 par do 32 par, belo apno v kosih kilogram po 22 do 25 par, Portland cement pa po 32 par. Članstvu nudi strokovno pomoč in nasvete pri proračunavanju in oddaji tesarških del itd. »Bajtar« dovoljuje članom tudi kratkoročna posojila in jim prodajala parcele na odplačilo v obrokih. Na Ljubljanskem polju ima še nekaj neprodanih stavbišč, kjer se bodo zidale hišice z enim družinskim stanovanjem. — Vse dosedanje delovanje te stavbne zadruge, ki združuje železniške uslužbence vseh položajev in panog, more biti vsem sličnim ustanovam drž. nameščencev po svojem plodonosnem uspehu, zadrugarški solidarnosti in vztrajnosti za vzgled.

Marginalije.

Iz dobro urejevanega »Glasnika železniških činovnikov«, glasila Združenja železniških uradnikov v Zagrebu, posnemamo nekatere dobro pogojene utrinke:

»Ta mesec so dnevnik objavili iz Budimpešte vest, da je neki tamkajšnji občan Ljudovik Maroszi, dnevničar v nekem državnem uradu nenadoma zblaznel, ko je zvedel, da je postavljen za stalnega uradnika. Maroszi je čakal na to postavitev ravno 10 let. Ta vest bi morala pemititi mnoge dnevničarje, ki prav toliko časa ali pa še dlje čakajo na postavitev. Morda bi pa postali opreznější in sploh odnehali.

A.: Kaj so izredni dogodki v službi?

B.: Izredni dogodki so: povišanje plače, dobro razpoloženje predstojnikov in dnevi brez izrednih dogodkov, kakor brez karambolov, iztirjenj, odtrganih voz, raztrganih vlakov, glob itd.

A.: Kaj je prvi pogoj za manevriranje z vlakom, v katerem so potniki?

B.: Da so potniki zavarovani zoper nezgodo.

A.: Kateri voz se imenuje službeni voz?

B.: Službeni voz se imenuje tisti majhni voz, ki nima niti kočnice, niti peči, niti razsvetljave.

Tovariši! Kupujte svoje potrebščine pri tvrdkah, ki oglašujejo v „Našem Glasu“! — Kdor podpira nas, ga podpiramo mi!

Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in specerijskega blaga.

Nudi po najnižji dnevni ceni: kavo, riž, testenine, najfinejše namizno olje, čaj, žganje ter vse drugo specerijsko blago.

Postrežba točna in solidna.

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

V LJUBLJANI

priporoča specerijsko blago, raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno rudninsko vodo.

Kr. dvorni dobavitelj

ANTON VERBIČ, Ljubljana

Delikatese Telefon 2673 Špecerija

Najnižje cene! Sveže blago! Skrbna postrežba!

KONFEKCIJA

DRAGO GORUP & Co. Ljubljana

MIKLOŠIČEVA CESTA 16/I

nudi za pomlad najnovije in najelegantnejše plašče, kostime, obleke za dame, gospode in deco — Tudi na obrokel

Jajnine

zlato naših hranil

**Gostilna pri
Kolovratarju
Ljubljana
Pred škofijo 14**

Toči pristna štajerska in dolenska vina. Gorka in mrzla jedila vedno na razpolago. — Cene zmerne, postrežba točna. Za obilni obisk se priporoča

Tomaž Bizilj

Varno naložite
svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI

REGISTROVANI ZADRUGI Z OMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI ♦ MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 7

POLEG GRAND HOTELA UNION V LASTNI PALAČI

Obrestuje najugodnejše

Telefonska številka 2412

Štev. poštne hran. 11.165

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo
dežnikov ter sprehajalnih palic

Popravila se izvršujejo točno in solidno

Priporočamo tvrdko

M. Tičar, Ljubljana

za nakup vseh pisarniških
in šolskih potrebščin.

Modno blago, perilo in potrebščine za šivilje in krojače priporoča tvrdka

A. PERSCHE

LJUBLJANA, Marijin trg št. 8.

Nogavice, kravate, žepne robce, rokavice, vezene, čipke, D. M. C. sukanec, gumbi, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje v največji izbiri pri

Josip PETELINC, Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

Dežnike

Nogavice

VSE IZ LASTNE TOVARNE

v priznani solidni in elegantni izdelavi

ODDAJAMO PO TOVARNIŠKIH CENAH

v naši prodajalni v Ljubljani,

PRED ŠKOFIJO 10

PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA DEŽNIKOV IN NOGAVIC

JOSIP VIDMAR

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA UL. 3

S PODRUŽNICO

NA MIKLOŠIČEVI CESTI ŠTEV. 13

je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji. Ima viog nad Din 430.000.000.—, rezervnih zakladov pa nad Din 10.000.000.—.

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in z davčno močjo. Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti.

Telefon centrale štev. 2016 in 2616, podružnice štev. 2367. — Poštni čekovni račun centrale štev. 10.533, podružnice štev. 16.138. Uradne ure za stranke so od 8. do 12.

Telefon štev. 2312
Račun pošt. hran. 10.761

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA

JE NAJMODERNEJE UREJENA IN IZVRŠUJE VSA TISKARSKA

DELA OD NAJPREPROSTEJŠIH DO NAJMODERNEJŠIH

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov

LASTNA TVORNIKA ŠOLSKIH ZVEZKOV

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

r. z. z. o. z.

Telefon št. 2421.

Državni uslužbenci!

Vaša nakupovalnica mora biti edino zadružna prodajalna. V zalogi ima vedno sveže specerijsko blago. Dostava na dom brezplačna. Preskrbuje kurivo, posreduje nakup manufakturnega blaga pri Zadrugi državnih železničarjev in pri tvrdki Teokarović.

Širite zadržno misel med svojimi tovariši!